

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE

PROGRAM RADA ZA 2012 GOD.

(Mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana
zapošljavanja za 2012 god. koje sprovodi Zavod)

Podgorica, decembar 2011 god.

UVOD

Zakonom o zapošljavanju i osiguranju prava iz osiguranja od nezaposlenosti je predviđeno da Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje Crne Gore do kraja tekuće godine donese Program rada kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja koje u narednoj godini sprovodi Zavod.

Vlada Crne Gore je 15.12.2012 godine usvojila Nacionalni akcioni plan zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa za 2012. godinu, kojim su utvrđene mjere i aktivnosti usmjerene ka ostvarivanju ciljeva definisanih Nacionalnom strategijom zapošljavanja 2012-2015 god.

Nacionalnim akcionim planom je, za realizaciju predviđenih mjera i aktivnosti Budžetom Crne Gore za 2012.god. opredijeljeno 4.126.000,00€ od čega se 95% odnosi na Zavoda za zapošljavanje što je dvostruko manje u odnosu na 2011 god. Za realizaciju mjera i aktivnosti predviđena su i sredstva iz projekata: IPA 2010, IPA IV RLJR, IPA II, Midas projekat, Twining projekat koja u vrijeme donošenja Nacionalnog akcionog plana nijesu mogle biti dimenzionirana. Takođe je predviđeno da Investiciono razvojni fond za kreditiranje preduzetništva usmjeri oko 20,0 mil.€

Navedena budžetska ograničenja u narednoj godini uticaće na promjenu u obimu i strukturi realizacije programskih aktivnosti Zavoda a činjenica da će kriza nastaviti da utiče na trendove u ovoj oblasti, iz seta aktivnih mjera tržišta rada i mjera ekonomske politike za narednu godinu, prednost se daje onim koje mogu imati najbrže i najvidljivije efekte na smanjenje nezaposlenosti.

Program rada Zavoda za 2012 god. sistematizovan je tako da su u prvom dijelu, u sažetoj formi, na osnovu evidencija Zavoda, date najvažnija kretanja na tržištu rada u ovoj godini, u komparaciji sa istim periodom prošle godine (detaljnija analiza će se uraditi početkom naredne godine), u drugom dijelu datu su sve mjere i aktivnosti predviđene Nacionalnim akcionim planom uz naglašavanja onih u kojima je nosilac ili partner u realizaciji Zavod a u trećem dijelu je, kroz grupe programskih aktivnosti, dati osnovni elementi njihove realizacije u narednoj godini.

Program rada utvrđene se mjere i aktivnosti iz Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja koje u narednoj godini sprovodi Zavod ali ne i neke redovne aktivnosti, kao: ostvarivanje prava iz osiguranja od nezaposlenosti, zapošljavanje stranaca, redovno analiziranje i izvještavanje o kretanjima na tržištu rada, itd.

OSNOVNE KARAKTERISTIKE KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA U 2011 GODINI

Kretanja na tržištu rada u Crnoj Gori u 2011 godini, najopštije gledano, pokazuje da je ono i dalje **izloženo uticaju globalne ekonomske krize**, posebno ako se to, kroz obim i strukturu tražnje i zapošljavanja upoređuje sa stanjem i trendovima iz predkriznog perioda iako su u ovoj u odnosu na prethodnu godinu u tom pogledu ostvarena povoljnija kretanja. Broj nezaposlenih, do početka turističke sezone, po pravilu, raste ili stagnira, u vrijeme njenog trajanja opada da bi se u zadnjem kvartalu ostvarivala kretanja slična prvom. I dalje je **visoka dugoročna nezaposlenost i nezaposlenost mladih** a rast zapošljavanja stranaca je veći od rasta zapošljavanja domaće radne snage. Neke **osnovne karakteristike kretanja i stanja u oblasti nezaposlenosti** utvrđene na osnovu evidencija Zavoda zapošljavanje:

1. Nezaposlenost

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje na dan 20. decembar 2011. godine je bilo 30.504 nezaposlenih, od čega je 14.315 žena ili 46,893%. Na isti dan prethodne godine je bilo 32.044 nezaposlenih, od čega su 14.381 žene ili 46,28% žena (na dan 31.12.2010. godine je bilo 32.026 nezaposlenih od čega je 48,83% žena).

2. Stopa nezaposlenosti

Stopa registrovane nezaposlenosti, posmatrana kao odnos broja registrovanih nezaposlenih i aktivnog stanovništava, na dan 20.12.2011. godine, je iznosila 11,54%. Na isti dan prethodne godine je iznosila 12,13%.

3. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih

- Sa I i II sss ima 6.834 lica ili 22,4% (u 2010. – 7.646 ili 23,86%);
- Sa III, IV i V sss 17.834 ili 58,46% (u 2010. – 19.123 ili 59,67%);
- Sa VI, VII i VIII sss ima 5.836 lica ili 19,14% (u 2010. – 5.275 ili 16,47%).

4. Visokoškolci

Sa VII-1 stepenom obrazovanja je 4.702 lica od čega je 2.908 žena ili 61,85% (2010. – 4.054 od čega 2.484 žene ili 61,27%).

- Bez staža je 2.043 lica ili 43,26% (u 2010. – 1.639 ili 40,43%);
- Do 25 godina starosti je 1.856 lica ili 39,47% (u 2010. – 1.548 ili 38,18%);
- Od 25 do 30 godina je 1.420 lica ili 30,2% (u 2010. – 1.152 ili 28,42%);
- Od 30 do 40 godina je 759 lica ili 16,14% (u 2010. – 662 ili 16,33%);
- Od 40 do 50 godina je 299 lica ili 6,36% (u 2010. – 277 ili 6,83%);

- Preko 50 godina je 368 lica ili 7,83% (u 2010. – 415 ili 10,23%).

5. Struktura nezaposlenih prema dužini traženja zaposlenja

- Preko jedne godine posao traži 17.700 ili 58,02% (u 2010.–18.422 ili 57,49%),
- Preko tri godine posao traži 9.152 ili 30% (u 2010. – 9.637 ili 30,07%).

6. Starosna struktura nezaposlenih lica

- Do 25 godina starosti ima 5.550 lica ili 18,19% (u 2010. – 4.458 ili 13,91%);
- Preko 50 godina starosti ima 10.306 lica ili 33,78% (2010.–12.475 ili 38,93%).

7. Struktura nezaposlenih prema dužini radnog staža

- Prvi put traži zaposlenje 7.316 lica ili 23,98% (u 2010. – 6.699 ili 20,91%);
- Radni staž posjeduje 23.188 lica ili 76,02% (u 2010. – 25.345 ili 79,09%).

8. Zapošljavanje

U 2011. godini posredstvom ZZZCG je zaposleno 21.608 lica, što je za 3.322 lica ili 18,17% više u odnosu na isti period 2010. godine (18.286).

Novoprijavljeni

U 2011. godini se na evidenciju Zavoda prijavilo 37.014 lica, a u istom periodu 2010. godine 36.174 (840 lica više ili 2,32%)

9. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta

U 2011. godini oglašeno je 43.727 slobodnih radnih mjesta, što je za 5.642 oglasa ili 14,81% više u odnosu na isti period 2010. godine (38.085). Od toga su 9,69% slobodna radna mjesta na **neodređeno**, a 90,31% na **određeno** radno vrijeme.

10. Zapošljavanje stranaca

U 2011. godini ukupno je izdato 19.240 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca što je za 4.956 dozvola ili 34,69% više u odnosu na 2010. godinu (14.284 dozvole).

NACIONALNI AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA I RAZVOJA LJUDSKIH RESURSA ZA 2012. GODINU

PRIORITET 1: Povećanje zaposlenosti. Smanjenje stope nezaposlenosti

Cilj 1: Stimulisanje generisanja zaposlenosti poboljšanjem biznis okruženja i upravljanja tržištem rada. Pronalaženje odgovarajuće ravnoteže između fleksibilnosti, produktivnosti i sigurnosti na tržištu rada.

	<i>MJERE/ AKTIVNOSTI</i>	<i>REZULTATI/ INDIKATORI</i>	<i>Nosilac aktivnosti / partnerska institucija</i>	<i>Procjena potrebnih sredstava</i>
1.1.1.	Pojednostavljivanje postupka registracije preduzeća;	<ul style="list-style-type: none"> • Procjena uticaja na zaposlenost • Dodati broj preduzeća • Broj dana za registraciju 	MF/ ME, MOT	-----
1.1.2.	Pojednostavljivanje procedure plaćanja poreza			
1.1.3.	Pojednostavljivanje postupka izdavanja građevinskih dozvola			
1.1.4.	Unapredjenje rada katastra			
1.1.5.	Uvodjenjem RIA prilikom izrade zakona			
1.1.6.	2. Investiciona podrška za mala i srednja preduzeća.	<ul style="list-style-type: none"> • Broj odobrenih kredita po vrsti preduzeća • Broj odobrenih kredita (nosioci kredita-žene) • Broj novootvorenih radnih mjesta/ održiva radna mjesta 	IRF	20.000.000 E

1.1.7.	Definisanje uslova za dobijanje grantova i zajmova u pogledu otvaranja novih radnih mjesta	<ul style="list-style-type: none"> • Pravilnik 	MRSS / ZZZCG	-----
1.1.8.	Povezivanje poljoprivrede sa turizmom u cilju podsticanja zaposlenosti posebno u sjevernom regionu kroz pomoć razvoju klastera	<ul style="list-style-type: none"> • Urađene analize vrijednosnog lanca • mogućnosti razvoja klastera, broj formiranih klastera (barem 	ME / MPRR, MOT	ITF-Projekat
1.1.9.	Nastavak rada i dijaloga u okviru Socijalnog savjeta u cilju postizanja konsenzusa o obezbjeđivanju makroekonomske stabilnosti i zajedničkih napora da se smanje ekonomske turbulencije, kroz razvoj principa fleksigurnosti		SS / MRSS	20.000
1.1.10.	Dinamiziranje rada agencija za privremeno zapošljavanje kao sredstvo za promovisanje fleksigurnosti na tržištu rada i kreiranje novih radnih mjesta	<ul style="list-style-type: none"> • Broj lica koje zapošljavaju agencija 	MRSS	-----
1.1.11.	Promovisanje značaja kako kod radnika tako i kod poslodavaca o prednostima korišćenja Agencije za mirno rješavanje sporova. Izgradnja kapaciteta Agencije kao profesionalnog medijatora	<ul style="list-style-type: none"> • Više kompanija i radnika kojima je potrebna pomoć koriste usluge Agencije • Broj riješenih sporova 	Agencija/ MRSS	20.000
1.1.12.	Poboljšanje primjene usvojenih antidiskriminatorskih zakona kroz jačanje svijesti i saradnju sa civilnim sektorom	<ul style="list-style-type: none"> • Promocije,okrugli stolovi 	Sve institucije	-----

1.1.13.	Poboljšanje kapaciteta nadležnih inspekcija da efikasno zaštiti prava radnika i da se bori sa neregistrovanom zaposlenošću. Neposrednija saradnja između inspekcije rada i socijalnih partnera	<ul style="list-style-type: none"> • Broj inspeksijskih nadzora • Broj izrečenih mjera • Broj sprovedenih programa edukacije 	MRSS/ Inspekcija rada	Twining - projekat za inspekciju rada
1.1.14	<i>Dalji razvoj kapaciteta Ministarstva rada prvenstveno u dijelu koordinacije i planiranja politike zapošljavanja</i>	<i>Izveštaji za 2012 pripremljeni na osnovu analize efekata sprovedenih program, Akcioni planovi za 2013 u potpunosti pripremljeni na osnovu procjene stanja i efekata programa u prethodnom periodu</i>	<i>MRSS / MPS, ZZZCG</i>	-----

Cilj 2: Povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja – sa posebnim naglaskom na integraciju dugoročno nezaposlenih lica, mladih nezaposlenih i žena nezaposlenih na tržištu rada

	<i>MJERE/ AKTIVNOSTI</i>	<i>REZULTATI/ INDIKATORI</i>	<i>Nosilac aktivnosti / partnerska institucija</i>	<i>Procjena potrebnih sredstava</i>
1.2.1.	Realizacija programa obrazovanja i osposobljavanja nezaposlenih lica posebno kroz programe za poznatog poslodavca	<ul style="list-style-type: none"> • Promjena broja lica uključenih u programe kao % ukupnog broja nezaposlenih u odnosu na uporedni period 	ZZZCG	130.000
1.2.2	Implementacija programa usmjerenih na dugoročno nezaposlene i teže zapošljiva lica ¹ kroz program za podsticanje karijernog razvoja, javne	<ul style="list-style-type: none"> • Promjena broja dugoročno nezaposlenih i teže zapošljivih lica kao % ukupnog broja 	ZZCG	370.000

¹ Ovaj zadatki je takođe pokriven ciljem 2 iz prioriteta 3

	radove, osnivanje klubova za traženje posla i druge posebne programe i projekte	polaznika programa u odnosu na uporedni period		
1.2.3	Pomaganje mladima da steknu prvo praktično radno iskustvo kroz finansiranje zarada pripravnika, volonterski rad i praksu	<ul style="list-style-type: none"> Promjena broja mladih koji su uključeni u programe praktičnog radnog iskustva u odnosu na prethodni 	ZZZCG	2.575.000
1.2.4	Pružanje usluga profesionalne orijentacije svim licima koje imaju potrebu za ovom uslugom ²	<ul style="list-style-type: none"> Promjena broj lica obuhvaćenih uslugama profesionalne orijentacije u odnosu na prethodni period 	ZZZCG	15.000
1.2.5	Izrada šema za korišćenje grantova koji su komplementarni sa programima ZZZCG, zasnovani na principima lokalnog partnerstva uz diverzifikaciju tipa pružalaca usluga za nezaposlena lica	<ul style="list-style-type: none"> Izrađena šema grantova 	MRSS/ MF –sektor za upravljanje EU sredstvima	IPA-RLJR Komponenta
1.2.6.	Podizanje nivoa povezanosti poslodavaca i nezaposlenih putem unpredjivanja informacionog sistema i razvoja vidova neposredne komunikacije sa poslodavcima (informatičko povezivanje, sajmovi zapošljavanja, okrugli stolovi i sl)	<ul style="list-style-type: none"> Unaprijedeno informatičko povezivanje Broj sajмова zapošljavanja Broj okruglih stolova 	ZZZCG	15.000
1.2.7.	Podsticanje nezaposlenih, posebno mladih i žena, za	<ul style="list-style-type: none"> Broj sezonskog 	ZZCG	30.000

² Profesionalna orijentacija pokrivena je i prioritetom 2, ciljem 1, mjerom 2

	uključivanje u sezonsko zapošljavanje	zapošljavanja		
1.2.8.	Poboljšanje efikasnosti aktivnih mjera zapošljavanja kroz normativno uređivanje sistema monitoringa i mjerenja efikasnosti realizovanih mjera	<ul style="list-style-type: none"> Monitoring i efikasnost realizovanih mjera 	ZZZCG	-----

Cilj 3: Povećanje samozapošljavanja. Podsticanje preduzetništva, posebno u manje razvijenim jedinicima lokalne samouprave

	MJERE/ AKTIVNOSTI	REZULTATI/ INDIKATORI	Nosilac aktivnosti / partnerska institucija	Procjena potrebnih sredstava
1.3.1.	Stimulisanje preduzetništva kroz kredite za samozapošljavanje za nezaposlena lica, čiji su nosioci žene i koji se realizuju u manje razvijenim jedinicama lokalne samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Broj kredita u tekućoj godini/ Broj kredita u prethodnoj godini 	ZZZCG	500.000
1.3.2.	Finansijska podrška i podrška u savjetima za one koji otpočinju posao posebno na sjeveru Crne Gore kako bi se promovisao agro turizam i drugi alternativni oblici ekonomske aktivnosti kao što su zeleni poslovi		MRSS/ MF –sektor za upravljanje EU sredstvima	MIDAS projekat IPA – RLJR Komponenta
1.3.3.	Sprovođenje obuka za lica koja započinju biznis	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje broja učesnika 	ZZZCG/DMSP	40.000 / 15.000
1.3.4.	Dalji razvoj biznis inkubatora. Uspostavljanje opšteg biznis inkubatora na sjeveru Crne Gore.		DMSP	7.000
1.3.5.	Unaprijeđenje mreže biznis centara		DMSP	10.000

1.3.6.	Stvaranje pravnog okvira za razvoj socijalnog preduzetništva	<ul style="list-style-type: none"> • Usvojeni propisi 	MRSS/, ZZZCG, NVO, PK, UPCG	2.000
--------	---	---	------------------------------------	--------------

PRIORITET 2: Poboljšanje znanja, vještina i kompetencija u cilju povećanja mogućnosti zapošljavanja i povećanja konkurentnosti kroz formalno obrazovanje, neformalno učenje i osposobljavanje

Cilj 1: Promovisanje pristupa i učešća odraslih u cjeloživotnom učenju. Podizanje svijesti o značaju cjeloživotnog učenja.

	MJERE/ AKTIVNOSTI	REZULTATI/ INDIKATORI	Nosilac aktivnosti / partnerska institucija	Procjena potrebnih sredstava
2.1.1.	Podizanje svijesti o značaju ulaganja u ljudske resurse kroz uspostavljanje partnerstava između lokalne samouprave, onih koji pružaju obrazovanje i obuku i preduzeća. Promovisanje prednosti cjeloživotnog učenja i upravljanja karijerom svim učesnicima: zaposlenima, poslodavcima, onima koji pružaju obuke, univerzitetima.	<ul style="list-style-type: none"> • Jača saradnja među preduzećima i pružaocima usluga • Broj promocija • Visok nivo informisanosti o značaju cjeloživotnog učenja 	MPS / CSO, UPCG, DMSP, lokalna samouprava	MSP – 5.000
2.1.2	Otvaranje CIPS-a u Pljevljima	<ul style="list-style-type: none"> • Otvoren CIPS 	ZZZCG, lokalne samouprave	ZZCG, lokalne smouprave, IPA-I komponenta
2.1.3.	Stvoriti uslove za priznavanje ishoda neformalnog i informalnog učenja	<ul style="list-style-type: none"> • Stvoreni uslovi za priznavanje ishoda neformalnog i informalnog 	MPS/ Ispitni centar, MRSS	-----

		učenja		
2.1.4.	Širenje mreže licenciranih organizatora obrazovanja odraslih u cilju osiguranja kvaliteta sa posebnim akcentnom na sjeverni region Crne Gore	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje broja osnovanih licenciranih organizatora obrazovanja za 10% i kreirana lista 	MPS / CSO	-----
2.1.5.	Razvoj kvalifikacionih okvira za sektore, razvoj standarda zanimanja i programa obrazovanja odraslih u skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija i Zakona o obrazovanju odraslih	<ul style="list-style-type: none"> Urađeni programi obrazovanja (5 programa) 	MPS/CSO, Organizatori obrazovanja odraslih, scoijalni partneri	-----
2.1.6.	Implementacija programa osposobljavanja kadrova koji rade kod organizatora obrazovanja odraslih i pružaocima obuka	<ul style="list-style-type: none"> Broj obuka Broj obučenih predavača 	CSO	10.000 E
2.1.7.	Opismenjavanje interno raseljenih lica i RAE populacije	<ul style="list-style-type: none"> Broj sprovedenih obuka Broj opismenjenih lica 	MPS /CSO	Projekti
2.1.8.	Stimulisati istraživačko-razvojnu saradnju između naučno-istraživičkih ustanova i preduzeća (vezivanje doktorskih disertacija sa konkretnom primjenom u preduzećima)	<ul style="list-style-type: none"> Broj doktorskih disertacija primjenjivih u realnim preduzećima 	MN / ME	-----

Cilj 2: Unapređenje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima i usaglašavanje sa potrebama tržišta rada

	MJERE/ AKTIVNOSTI	REZULTATI/ INDIKATORI	Nosilac aktivnosti / partnerska institucija	Procjena potrebnih sredstava
2.2.1.	Unaprijediti analizu promjena na tržištu rada koja uključuje i analizu obrazovne strukture	<ul style="list-style-type: none"> Rezultati analize 	MPS/MRSS, Zavod za školstvo, CSO,	

	zaposlenih i nezaposlenih.		PK, UPCG	-----
2.2.2.	Promovisanje stručnog obrazovanja orjentisanog prema potrebama tržišta rada i strateškim opredjeljenjima Crne Gore.	<ul style="list-style-type: none"> • Broj promocija 	MPS/ CSO, škole, poslodavci	-----
2.2.3.	Poboljšati fleksibilnost obrazovnih programa u skladu sa potrebama tržišta rada ,uključivanjem poslodavaca u pripremi modularizovanih, na kompetencijama baziranih, kreditno vrednovanih obrazovnih programa širokih stručnih profila /niže, srednje stručno, više i visoko obrazovanje/ u skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija.	<ul style="list-style-type: none"> • Usaglašeni obrazovni programi 	MPS/CSO, ZZZCG/škole, univerziteti, poslodavci	IPA-RLJR Komponenta
2.2.4.	Uspostaviti model uključivanja karijerne orijentacije u osnovnim, srednjim, višim stručnim školama i ustanovama visokog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Uradjen model 	MPS/CSO, Zavod za školstvo, ZZZCG, škole, fakulteti	IPA -2011/2012
2.2.5.	Stvaranje adekvatnih uslova u obrazovnim ustanovama u cilju uključivanja što većeg broja djece sa posebnimobrazovnim potrebama u osnovnom, srednjem i višem i visokom obrazovanju, omogućavajući im kvalitetan rad i obuku.	<ul style="list-style-type: none"> • Broj opremljenih obrazovanih ustanova zavisno od potreba definisanih posebnim obrazovanim programom • Broj obučenog kadra. 	MPS/ CSO, Zavod za školstvo ZZZCG, škole, fakulteti	MPS/kapitalni budžet do 2015
2.2.6.	Uspostaviti održiv sistem obezbjeđenja kvaliteta obrazovanja na svim obrazovanim nivovima, kako na nacionalnom nivou tako i na nivou škola i fakulteta	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrđen nivo kvaliteta kroz izvještaje 	MPS / CSO, Zavod za školstvo, škole, fakulteti	Projekat

2.2.7.	Uspostavljanje održivog sistema za kontinuirano i kvalitetno usavršavanje nastavnika za izgradnju sistema znanja i njegove primjenjivosti	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obuka, broj ustanova i obučanih nastavnika 	MPS / CSO, Zavod za školstvo, škole i fakulteti	-----
2.2.8.	Promovisanje i unapređivanje preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja u cilju podizanja svijesti učenika i studenata o samozapošljavanju	<ul style="list-style-type: none"> • Broj obuka, broj obučanih nastavnika i broj obučanih učenika i studenata 	MPS / CSO, Zavod za školstvo, DMSP, škole, fakulteti	, LUX-develp,
2.2.9	Obezbeđivanje kontinuiteta školovanja interno raseljenih lica i RAE populacije na svim nivoima obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Broj učenika i studenata 	MPS / škole, fakulteti	-----

Prioritet 3: Promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva

Cilj 1: Unapređenje sistema socijalnih davanja i socijalnih usluga u cilju bolje usmjerenosti i pokrivenosti ranjivih grupa

	MJERE/ AKTIVNOSTI	REZULTATI/ INDIKATORI	Nosilac aktivnosti / partnerska institucija	Procjena potrebnih sredstava
3.1.1.	Izmjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, sa pratećim podzakonskim aktima		MRSS/UNICEF	IPA 2010
3.1.2.	Unapredjenje komunikacije između CSR-a i ZZZ-a, unapredjenje i povezivanje baza podataka		MRSS / CSR; ZZZCG,	IPA 2010
3.1.3.	Unapredjenje kapaciteta CSR-a i poboljšanje profesionalnih znanja i vještina socijalnih radnika		MRSS /CSR	IPA 2010
3.1.4.	Unapredjenje sistema prikupljanja informacija, baza podataka i indikatora, koji se koriste za monitoring socijalne inkluzije i socijalne zaštite		MRSS	IPA 2010

3.1.5.	Implementacija inicijativa i aktivnosti kojima bi se aktivirali primaoci socijalne pomoći, na tržištu rada. Pilot projekti koji su usmjereni na osobe koje su u riziku od socijalne isključenosti na bazi principa lokalnog partnerstva		MRSS i MF	IPA-RLJR Komponenta
	Povećanje informisanosti građana o njihovim pravima iz oblasti socijalne zaštite		MRSS / CSR	-----

Cilj 2: Integracija u zapošljavanju lica sa invaliditetom

	<i>MJERE/ AKTIVNOSTI</i>	<i>REZULTATI/ INDIKATORI</i>	<i>Nosilac aktivnosti / partnerska institucija</i>	<i>Procjena potrebnih sredstava</i>
3.2.1.	Sprovođenje informativne kampanje, u cilju uključivanja djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, u vaspitno obrazovni proces	<ul style="list-style-type: none"> • Brojsprovedenih kampanja, po vrsti medija i temi, • Broj održanih javnih skupova, broj NVO koje su učestvovala 	MPS / NVO	
3.2.2.	Profesionalno informisanje i savjetovanje lica sa invaliditetom, pri izboru ili promeni zanimanja, obrazovanja i drugih odluka u vezi sa obrazovanjem i zapošljavanjem	<ul style="list-style-type: none"> • Broj realizovanih programa • Broj lica sa invaliditetom kojima je pružena usluga profesionalnog informisanja i savjetovanja 	ZZZCG	
3.2.3.	Uključivanje lica sa invaliditetom u mjere aktivne politike	<ul style="list-style-type: none"> • Vrsta i broj 	ZZZCG	

	zapošljavanja	<p>sprovedenih mjera</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broj lica sa invaliditetom uključenih u pojedinu mjeru • Broj zaposlenih 		50.000
3.2.4.	<i>Obrazovanje i rad komisije za profesionalnu rehabilitaciju</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Obrazovane prvostepene komisije u svim biroima rada</i> • <i>Obrazovana drugostepena komisija</i> 	MRSS / ZZZCG	2.000
3.2.5.	Sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom	<ul style="list-style-type: none"> • Broj lica sa invaliditetom uključenih u pojedine mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije • Broj lica sa invaliditetom zapošljivih na otvorenom tržištu rada • Broj lica sa invaliditetom zapošljivih pod posebnim uslovima • Broj nezapošljivih lica sa invaliditetom • Broj zaposlenih lica nakon sprovedenih mera 	ZZZCG, Izvodjaci profesionalne rehabilitacije, poslodavci	100,000

		i aktivnosti		
3.2.6.	<i>Finansiranje posebnih organizacija za zapošljavanje</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj osnovanih posebnih organizacija za zapošljavanje</i> • <i>Broj zaposlenih lica sa invaliditetom</i> 	<i>ZZZCG / Poslodavci ,</i>	
3.2.7.	<i>Finansiranje grant šema za podsticanje zapošljavanja lica sa invaliditetom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj odobrenih projekata</i> • <i>Broj zaposlenih lica sa invaliditetom</i> 	<i>MRSS / ZZZCG</i>	
3.2.8.	<i>Dodjela subvencija za zapošljavanje lica sa invaliditetom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj poslodavaca koji traže subvenciju</i> • <i>Broj lica sa invaliditetom za čije zapošljavanje je odobrena subvencija</i> 	<i>ZZZCG</i>	<i>70.000</i>
3.2.9.	<i>Razvijanje zajedničkih programa i projekata za podršku razvoja preduzetništva lica sa invaliditetom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj realizovanih projekata</i> • <i>Broj realizovanih programa i broj odobrenih kredita</i> 	<i>ZZZCG / UPCG, NVO</i>	<i>30.000</i>
3.2.10.	<i>Realizovanje programa i projekata za psiholosko osnazivanje dugorocno nezposlenih lica radi ukljucivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i programe profesionalne rehabilitacije</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj realizovanih programa</i> • <i>Broj realizovanih projekata</i> • <i>Broj lica ukljucenih u program</i> 	<i>ZZZCG / NVO</i>	<i>50.000</i>
3.2.12.	<i>Unapređenje zapošljavanja lica sa invaliditetom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj zaposlenih lica sa invaliditetom</i> 	<i>MRSS</i>	<i>-----</i>

Cilj 3: Integracija u zapošljavanju RAE populacije, izbjeglica i raseljenih lica

	<i>MJERE/ AKTIVNOSTI</i>	<i>REZULTATI/ INDIKATORI</i>	<i>Nosilac aktivnosti / partnerska institucija</i>	<i>Procjena potrebnih sredstava</i>
3.3.1.	Usklađivanje Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti u dijelu pristupa pravima iz oblasti socijalne i dječije zaštite ³	<ul style="list-style-type: none"> Izmijenjen zakon 	MRSS	IPA 2010
3.3.2.	Nastavak programa subvencionisanog zapošljavanja teže zapošljivih kategorija , posebno RAE populacije 3	<ul style="list-style-type: none"> Broj realizovanih programa i projekata 	ZZZCG	Sredstva u okviru tačke 3.3.6.
3.3.3.	<i>Podizanje svijesti među I/RL o pravima po osnovu nezaposlenosti, sa posebnim osvrtom na RAE populaciju 3</i>	<ul style="list-style-type: none"> Broj sprovedenih kampanja 	MRSS / ZZCG, NVO	-----
3.3.4.	<i>Organizovanje programa za sticanje prve kvalifikacije za zanimanje za lica koja nemaju stručnu spremu</i>	<ul style="list-style-type: none"> Broj sprovedenih programa Broj obuhvaćenih lica 	ZZCG / CSO	15,000
3.3.5.	<i>Organizovanje programa obrazovanja i osposobljavanja za poznatog poslodavca za RAE populaciju i I/RL</i>	<ul style="list-style-type: none"> Broj realizovanih programa i projekata Broj obuhvaćenih lica Broj zaposlenih lica 	ZZZCG / UPCG	5.000

³ preuzeto iz dokumenta „Integrirani akcioni plan za implementaciju strategije za trajna rješenja pitanja koja se tiču raseljenih i interno raseljenih lica u crnoj gori, sa posebnim osvrtom na područje konika”

3.3.6.	<i>Nastavak realizovanja programa javnih radova</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Broj uključenih lica</i> • <i>Broj realizovanih programa</i> 	<i>ZZZCG / lokalna samouprava, NVO</i>	<i>50.000</i>
3.3.7.	<i>Upoznavanje poslodavaca sa radnim sposobnostima i mogućnostima RAE, sa ciljem prevazilaženja stereotipa i predrasuda</i>		<i>NVO / ZZZCG</i>	-----

PROGRAMSKE AKTIVNOSTI ZAVODA U 2012 GOD.

Za realizaciju mjera i aktivnosti predviđenih Nacionalnim akcionim planom Budžetom Crne Gore za 2012.god. opredijeljeno je 4.126.000,00€ od čega se 95% odnosi na Zavoda za zapošljavanje što je dvostruko manje u odnosu na 2011 godinu.

Navedena budžetska ograničenja utiču na promjenu odnosno **znatnu redukciju obima i strukture realizacije programskih** aktivnosti Zavoda u odnosu na ostvarivanu u predhodnih nekoliko godina. Tako će se u narednoj godini programima pripreme moći obuhvatit svega oko 20% lica obuhvaćenih u ovoj, javnim radovima oko 35%, kreditima za samozapošljavanje 50%, itd.

Nacionalnim akcionim planom su utvrđeni prioriteti u realizaciji mjere i aktivnosti predviđenim planom pa i onih koji se realizuju posredstvom Zavoda za zapošljavanje ili je Zavod partner u njihovoj realizaciji. Tim planom dimenzioniran je i obim sredstva koji se mogu usmjeriti za pojedine namjene a time, posredno, i na obim i strukturu mjera koje će realizovati Zavod .

U slovu znatno smanjenog budžetskih sredstava koja su na raspolaganu za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja **prednost se daje onim koje mogu imati najbrže i navedljivije efektni** na smanjene nezaposlenosti, odnosno, omogućavaju neposredno zapošljavanje. Nastaviće se sa realizacija programa koji su u prethodnih nekoliko godina razvijani ili su u funkciji konstituisanja sistema kao npr. zapošljavanja lica sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih lica.

U projektovanju pojedinih mjera i pri definisanju **kriterijumima koji su pri tome primijenjeni** imale su se vidu neke okolnosti. Prije svega, u Crnoj Gori je izražena **dugoročna nezaposlenost a visoka je stopa nezaposlenih mladih** što nameće potrebu većeg uključivanja ovih kategorija u realizaciji programskih sadržaja. Isto tako, problem **nezaposlenosti je izraženiji u sjevernim opštinama** što se, uz navedena dva prioriteta, također imalo u vidu pri dimenzioniranju pojedinih programa.

Programom rada Zavoda za 2012 god. su, kroz **grupe programskih aktivnosti, dati elementi njihove realizacije u narednoj godini** koji će se dalje razrađivati kroz odgovarajuće odluke i operativno-tehnička rješenja monitoringa i evaluacije.

• Priprema za zapošljavanje

U 2011. godini realizovano je 160 programa pripreme za zapošljavanje (prekvalifikacija, dokvalifikacija i sl.) kojima je obuhvaćeno 1.770 nezaposlenih lica (31 program za poznatog poslodavca za 138 lica i 129 programa za tržište rada za 1.632 lica).

Od ukupnog broja lica uključenih programe 63,7% se odnosi na sjeverne opštine pri čemu treba imati u vidu da je samo kroz realizaciju pilot grand šema lokalnih projekata zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa u četiri sjeverne opštine uključeno 446 lica što čini 25,2% od ukupnog broja polaznika programa pripreme.

Od ukupnog broja polaznika pripreme 59,8% se odnosi na žene a 36,0% na mlađe od 25 godina starosti što je znatno više od njihovog proporcijalnog učešća u ukupnom broju nezaposlenih.

Nacionalnim akcionim planom zapošljavanja za 2012 god. **za realizaciju programa pripreme predviđeno je 150.000,00 €** što je svega 20% u odnosu na obim sredstava usmjeren za te namjene u ovoj godini.

Osnovni kriterijum za raspodjelu raspoloživih sredstava po pojedinim programima je da **sjeverne opštine učestvuju sa 55% a centralni i južni region sa 45%** što je za oko 15% više, odnosno manje, od proporcionalnog učešća tih regiona u ukupnom broju nezaposlenih.

U narednoj godini će se intenzivno raditi na **koncipiranju modela monitoringa i evaulacije programa** koji se realizuju.

Plan realizacije programa obuke za poznatog poslodavca

R.b.	Biro rada	Nezaposleni XII 2012		Plan za 2012	
		Broj	%	Sredstva	Broj učesnika
1	2	3	4	5	6
1	Berane	3.440	23,8	6.600	7
2	Bijelo Polje	4.698	32,5	8.000	9
3	Nikšić	3.467	24,0	6.600	8
4	Pljevlja	2.847	19,7	5.500	6
5	Sjeverni region	14.459	100,0	27.500	30
6	Podgoricaa	10.407	64,3	14.600	16
7	Herceg Novi	2.771	17,2	3.500	4
8	Bar	2.993	18,5	4.400	5
9	Centralni i južni region	16.171	100,0	22.500	25
10	Ukupno	30.623	-	50.000	55

Plan realizacije programa obuke za zanimanja

R.b.	Biro rada	Nezaposleni XII 2012		Plan za 2012	
		Broj	%	Sredstva	Broj učesnika
1	2	3	4	5	6
1	Berane	3.440	23,8	7.850	13
2	Bijelo Polje	4.698	32,5	10.730	18
3	Nikšić	3.467	24,0	7.920	13
4	Pljevlja	2.847	19,7	6.500	11
5	Sjeverni region	14.459	100,0	33.000	55
6	Podgoricaa	10.407	64,3	17.350	30
7	Herceg Novi	2.771	17,2	4.650	7
8	Bar	2.993	18,5	5.000	8
9	Centralni i južni region	16.171	100,0	27.000	45
10	Ukupno	30.623	-	60.000	100

Plan realizacije programa obuke za sticanje ključnih vještina

R.b.	Biro rada	Nezaposleni XII 2012		Plan za 2012	
		Broj	%	Sredstva	Broj učesnika
1	2	3	4	5	6
1	Berane	3.440	23,8	5.250	26
2	Bijelo Polje	4.698	32,5	7.150	37
3	Nikšić	3.467	24,0	5.250	26
4	Pljevlja	2.847	19,7	4.350	21
5	Sjeverni region	14.459	100,0	22.000	110
6	Podgoricaa	10.407	64,3	11.550	58
7	Herceg Novi	2.771	17,2	3.100	16
8	Bar	2.993	18,5	3.350	16
9	Centralni i južni region	16.171	100,0	18.000	90
10	Ukupno	30.623	-	40.000	200

• Stimulisanje preduzetništva

U 2011. godini je odobreno 149 kredita, zaposleno je 200 lica, a odobrena sredstva iznose 998.000 eura.

Od početka realizacije Programa samozapošljavanja (februar 1999. godine) odobreno je 10.384 kredita, zaposleno je 16.606 radnika, a odobrena sredstva iznose 54.613.229 eura.

Za 2012 godinu je, u okviru budžeta Zavoda, za ove namjene predviđeno 500.000,00€ što, uz pretpostavku da se krediti dodjeljuju u iznosu od 5.000,00€ omogućava dodjelu 100 kredita u narednoj godini. Od toga bi se 55% odnosilo na sjeverne opštine a 45% na opštine iz centralne i južne regije uz davanje prioriteta realizaciji kredita u prioritetnim djelatnostima. Takođe će se realizovati određen broj edukacije preduzetnika.

Dodjela kredita

R.b.	Biro rada	Nezaposleni XII 2012		Plan za 2012	
		Broj	%	Sredstva	Broj kredita
1	2	3	4	5	6
1	Berane	3.440	23,8	66.000	13
2	Bijelo Polje	4.698	32,5	89.000	18
3	Nikšić	3.467	24,0	66.000	13
4	Pljevlja	2.847	19,7	54.000	11
5	Sjeverni region	14.459	100,0	275.000	55
6	Podgoricaa	10.407	64,3	145.000	29
7	Herceg Novi	2.771	17,2	38.000	8
8	Bar	2.993	18,5	42.000	8
9	Centralni i južni region	16.171	100,0	225.000	45
10	Ukupno	30.623	-	500.000	100

• Sezonsko zapošljavanje

U 2011. god. je ostvareno zapošljavanje 8.471 zaposlenih sezonska radnika, što je za 29,6% više u odnosu na predhodnu ili 54% više od planiranog.

Ostvarenje navedenog obima zapošljavanja sezonskih radnika je rezultat, prije svega, povećane tražnje sezonskih radnika u granama sezonskog karaktera, veće zainteresovanost domaće radne snage za sezonske poslove posebno nekvalifikovane i polukvalifikovane radne snage, veće zapošljavanje mladih, kao i evidentno veće zalaganje od strane svih biroa rada u sprovođenju mjera i aktivnosti predviđenih planom sezonskog zapošljavanja za 2011. godinu.

Budući da **sezonsko zapošljavanje, u osnovi, zavisi od turističke sezone, njenog početka, trajanja i sl.** to je vrlo teško projektovati obim i strukturu sezonskog zapošljavanja u narednoj godini. Međutim, okolnost da je prisutan **trend rasta tražnje radne snage** i činjenica da je relativno **visoko zapošljavanje strane radne snage otvara realne mogućnosti** za ostvarivanje sezonskog zapošljavanja domaće radne snage u visini približno

ostvarenom u ovoj godini iako je u narednoj godini izostaje mogućnost stimulisanje zapošljavanja mladih kao u ovoj godini. **To nameće potrebu ostvarivanja blagovremene i stalne komunikacije sa poslodavcima** u pogledu sagledavanja mogućnosti **većeg zapošljavanja rezidentne sezonske radne snage** u odnosu na zapošljavanje stranaca.

• Javni radovi

U 2011. godini realizovano je 146 javnih radova u kojima je zaposleno 1.036 lica. U 2010. godini je realizovano 145 javnih radova u kojima je zaposleno 1.537 lica. Od ukupnog broja učesnika javnih radova u ovoj godini 48,8% se odnosi na sjeverne opštine.

Programi javnih radova **organizovaće se za 370 nezaposlenih lica** i izvodiće se kroz državne i lokalne javne radove što predstavlja oko 35% ostvarenog broja učesnika programa javnih radova u ovoj godini. I kod projektovanja **obima javnih radova imao se u vidu kriterijum** prema kojem će se 55% njih odnositi na sjeverne opštine a 45% na opštine centralnog i južnog regiona.

Plan izvođenja javnih radova

R.b.	Biro rada	Nezaposleni XII 2012		Plan za 2012	
		Broj	%	Sredstva	Broj učesnika
1	2	3	4	5	6
1	Berane	3.440	23,8	66.000	47
2	Bijelo Polje	4.698	32,5	89.000	65
3	Pljevlja	2.847	19,7	54.000	40
4	Nikšić	3.467	24,0	66.000	48
5	Sjeverni region	14.459	100,0	275.000	200
6	Podgoricaa	10.407	64,3	145.000	110
7	Herceg Novi	2.771	17,2	38.000	30
8	Bar	2.993	18,5	42.000	30
9	Centralni i južni region	16.171	100,0	225.000	170
10	Ukupno	30.623	-	500.000	370

• Zapošljavanje pripravnika

U 2011. godini su zaposlena 1.340 pripravnika, što je za 3,2% manje nego u 2010. godini. Od tog broja Zavod je sufinansirao zarade za 667 što je za 34,0% više u odnosu na predhodnu godinu.

U 2012. god. je za sufinansiranje zarada pripravnika **predvidjen isti iznos kao u ovoj godini** što omogućavava zapošljavanje 775 pripravnika od čega se 235 odnosi na sufinansiranje po posebnom Planu zapošljavanja pripravnika sa visokim obrazovanjem u državnim organima i javnim ustanovama čija realizacija je, u manjoj mjeri, otpočela krajem ove godine. **Osnovni kriterijum** pri dimenzioniranju obima sufinansiranja zarada pripravnika je da se 50% odnosi na sjeverni a 50% na centralni i južni region, s obzirom da je broj nezaposlenih sa visokom stručnom spremom bez radnog staža u centralnom i južnom regionu veći od tog učešća u sjevernom regionu.

Plan sufinansiranja zarada pripravnika

R.b.	Biro rada	Nezap. sa VSS bez rad. staža		Sufinans. zarada priprav	
		Broj	%	%	Broj
1	2	3	4	5	6
1	Berane	231	11.37	24.65	67
2	Bijelo Polje	194	9.55	20.70	56
3	Pljevlja	113	5.56	12.06	33
4	Nikšić	399	19.65	42.58	114
5	Sjeverni region	937	46.13	100.00	270
6	Podgoricaa	816	40.18	74.59	202
7	Herceg Novi	127	6.25	11.61	31
8	Bar	151	7.43	13.80	37
9	Centralni i južni region	1094	53.87	100.00	270
10	Ukupno	2031	100.00	-	540

• Zapošljavanje teže zapošljivih lica

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje nalazi više od 30% teže i teško zapošljivih lica a od toga 1.447 invalida rada i 583 kategorisanih lica ukazala se potreba za programima i aktivnostima čiji bi cilj bio uključivanje ove kategorije nezaposlenih lica na tržište rada.

Programima pripreme za zapošljavanje je u ovoj godini uključeno 41 lice sa invaliditetom, 16 pripadnika RAE populacije, odnosno, od ukupnog broja polaznika tih programa na dugoročno nezaposlenih lica se odnosi je 37,9%.

U 2011 god u programe profesionalne rehabilitacije uključeno je 59 lica sa invaliditetom, 77 je uključeno u programe razvijanja funkcionalnih i radnih vještina a realizovan je i pilot program "Radna terapija za osobe sa invaliditetom" u koji bilo uključeno 11 tih lica. Takođe je 15 poslodavaca ostvarilo subvencije zarada po osnovu zapošljavanja 18 lica sa invaliditetom.

U ovoj godini organizovao je 69 informativno-motivacione seminara (radionice) za podsticanje karijernog razvoja dugoročno nezaposlenih lica u kojima su uključena 792 lica.

U 2012 god. će se nastaviti aktivnosti na implementaciji normativne regulative u cilju **uspostavljanje sistema profesionalne rehabilitacije i podsticanja** bržeg zapošljavanja lica sa invaliditetom te izgradnje jedinstvenog i standardizovanog sistema za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje tih lica.

Nastaviće se, iako u znatno manjem obimu, **realizacija programa profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom** i motivacionih programa za dugoročno nezaposlenih lica radi uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja i programe profesionalne rehabilitacije te dodjela subvencija zarada za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

• Posredovanje i evidencije u zapošljavanju

U cilju povećanja ukupne zaposlenosti i unapređenja kvaliteta ponude radne snage Zavod je, u kontinuitetu, realizovao utvrđene oblike tehnologije rada sa nezaposlenima.

Tako je u toku 2011 god. kroz informativne razgovore, kao oblik rada sa nezaposlenim licima, prošlo 6.965 lica a kroz informativno-motivacione seminare (radionice) 1.145 lica. Analize pokazuju da ovi seminari podsticajno utiču na nezaposlena lica da aktivno traže posao, a isto tako podstiču nezaposlena lica na aktivno učešće u programima APZ. Takođe je urađeno 34.103 intervju a i 53.119 planova zapošljavanja (svako nezaposleno lice je dobilo svoje planove zapošljavanja).

U 2012. godini sprovodiće se mjere i aktivnosti koje treba da obezbijede dalje **povećanje kvaliteta usluga nezaposlenim licima** i posredovanju u njihovom zapošljavanju. U tom smislu u tehnologiji rada sa nezaposlenima koja traže određene usluge ostvarivati **individualni pristup svakom pojedincu**, uvažavajući specifične potrebe i mogućnosti svakog nezaposlenog lica uz potpuno i ažurno vođenje evidencija o nezaposlenim i njihovom zapošljavanju iz veće korišćenje informatičkih mogućnosti.

• Saradnja sa poslodavcima

U ovoj godini preduzete su aktivnosti u pravcu što većeg uključivanja poslodavaca u realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja, kroz njihovo učešće u izradu programa, monitoring i evaluaciju obuka, kreditiranje, zapošljavanje pripravnika a posebno kroz sezonsko zapošljavanje i javne radove.

Zavod, putem ankete kod poslodavaca koju sprovodi već nekoliko godina poslodavce praktično uključuje u planiranje i analizu tržišta rada.

Unapređivanje rada sa poslodavcima je preduslov **obezbjedivanja informacije o njihovim potrebama za radnom snagom, aktuelnim i budućim** te većeg zapošljavanja nezaposlenih lica i stvaranja uslova za zapošljavanje teže zapošljivih lica.

Značaj saradnje sa poslodavcima nameće potrebu i **određenih organizacionih promjena kao i tehnološkog zaokruživanja** pristupaka u tom radu u smislu njegovog **unificiranja, objedinjavanja i informatičke podrške** koja bi bila u funkciji veće efikasnosti u zadovoljavanju njihovih potreba kao i praćenja ostvarenih rezultata.

• Profesionalno informisanje i savjetovanje

Pored uvođenja novih metoda i oblika rada građanima je u novim tržišnim uslovima u cilju njihovog boljeg pozicioniranja na tržištu rada, bilo potrebno obezbjediti i veću dostupnost usluga profesionalne orijentacije, koja je u EU prepoznata kao značajan alat za povećanje zapošljivosti.

U skladu sa ovom idejom u okviru Biro rada Podgorica, je 26. februara 2007. godine, osnovan prvi Centar za informisanje i profesionalno savjetovanje (CIPS). U toku 2008. godine otvorena su još dva CIPS-a, prvi u sklopu Biroa rada Bar i drugi u sklopu Biroa rada Herceg Novi.

U prvoj polovini 2011. godine osnovana su dva nova centra, u Nikšiću i Bijelom Polju. Takođe, u oktobru tekuće godine otvorena su još dva centra i to u Mojkovcu i Beranama. Otvaranje ovih centara potpomognuto je sredstvima EU u okviru projekta IPA 2008 „Reforma tržišta rada i razvoj radne snage“.

Centri za informisanje i profesionalno savjetovanje, su otvorenog tipa a potencijalni korisnici usluga su školska omladina, njihovi roditelji, studenti, nezaposleni i zaposleni i drugi kojima je potrebna pomoć u prosecu karijernog razvoja, izbora zanimanja ili zaposlenja.

U 2011 god. profesionalno informisanje servisirano je za 1.326 klijenata. Procesom individualnog profesionalnog savjetovanja obuhvaćeno je 382 lica a radioničarske aktivnosti prošlo je 683 lica. Seminarima za razvoj naprednih vještina za odnos prema klijentima za savjetnike za zapošljavanje realizovanim su junu i septembru 2011.obuhvaćeno je 100 savjetnika za zapošljavanje.Takođe, modele obuke profesionalne orijentacije prošlo je 120 nastavnika i stručnih saradnika.

Profesionalnim informisanjem biće obuhvaćena, kroz pojedine oblike, cjelokupna populacija učenika (učenici osnovnih, srednjih škola i studenti), te

nezaposlena lica sa evidencije Zavoda. U radu na profesionalnom informisanju realizovaće se nove aktivnosti kroz rad informativnih punktova u školama. Povećanje obima i podizanje kvaliteta rada sa klijentima koji imaju potrebu za **profesionalnim savjetovanjem** a posebno pomoći nezaposlenim licima u pogledu njihovog uključivanja u programe APZ a posebno edukacija i rad sa teško zapošljivima (sa posebnim akcentom na radu sa pripadnicima RAE populacije).

./.